

Kultura

Iduće, 2013. godine obilježiti će se sto godina od prvog objavljivanja “Čudnovatih zgoda Šegrt a Hlapića” Ivane Brlić-Mažuranić. Obilježnica dolazi u nezgodan recesijski čas, kad teško da će prštati od luksuznih izdanja ili pokušaja iskoraka “hrvatskoga Andersena” na inozemna tržišta.

Tu su i domaće boljke nedovršene rodne kuće autorice ili lošeg položaja obespravljenih hrvatskih pisaca za djecu, koje se trpa u školske čitanke bez pristanka i naknade. Srećom, Slavonski Brod je otkupio kuću i, s Ministarstvom kulture, krenuo u nekoliko godina dugu obnovu, splitski GKL napravio je predstavu, a Silvije Petranović u Osijeku upravo dovršava snimanje prvoga (!) hrvatskog filma po “Šegrtu Hlapiću”. O Oktavijane, o Miletiću!

Malo opakih ljudi

Roman o malome dobrodušnom šegrtu koji se, bez roditeljske potpore, kroz život pokušava probiti radom i poštenjem te zaraznim optimizmom i hrabrošću, već dugo oduševljava domaću i inozemnu publiku. Kako je posvjedočila autorica, ideja za knjigu rodila se kada je u noćnoj oluji ugledala “nemilog gazdu i bucmastog nasmijanog opančarskog šegrt a jasnih, čestitih i veselih očiju”.

Moralni idealizam autorice je toliki da i zli Majstor i Rđavi Grga postaju bolji ljudi pa spisateljica

bilježi: “Na svijetu ima, naime, srećom, tako malo opakih ljudi kao što ima malo pušivoga boba u zdjeli, pa su i u ovom kraju živjela u to vrijeme samo ta dva opaka čovjeka.” U “Vodiču kroz lektiru za niže razrede osnovne škole”, Davor Uskoković kaže da je knjiga “prepuna optimizma, vedrine i povjerenja u dobrotu i ljubav, u obzirnost i skrb za druge”, u čemu se vjerojatno i krije dio tajne njezine uspješnosti.

No nečiji tuđi idealizam ili želja za pojednostavljanjem je iz originalnog naslova “Čudnovate zgode i nezgode Šegrta Hlapića” uklonio “nezgode”. Sve donedavno “Hlapić” se navodio kao prvi dječji roman, no kako u Leksikonu hrvatskih pisaca Djela piše dr. Dubravka Zima, novija istraživanja osporila su tezu da je riječ o prvom hrvatskom romanu za djecu jer je 18 godina prije, 1895. godine, napisan “Sretni kovač” Vjekoslava Košćevića. No za razliku od onodobnih hrvatskih dječjih pisaca, kod Ivane Brlić-Mažuranić, “Hlapićev narativni potencijal sadržan je u njegovim pustolovinama, a ne na sjajnoj budućnosti.

On je istodobno siročić koji luta u potrazi za domom, ali i odvažan junak koji nevolje na svojem putovanju rješava samostalno i odlučno, i to pameću i plemenitošću”, ističe Zima, dodajući da je roman žanrovski spoj pustolovnog i romana o siročetu, a ima i elemenata bajke.

Utjecaj crtića

“Određena shematičnost u odnosima likova i utopijsko funkcioniranje društvene zajednice, koje uključuje nemotivirane preobrazbe negativnih likova kao i smrtno stradavanje glavnog negativca, na određenoj razini korespondiraju s bajkom”, zaključuje Dubravka Zima uz napomenu da je fabularno razrješenje u smislu kršćanskog pokajanja. Roman je bez zadržke, kao malo koje djelo i pisca, pohvalio kritični Antun Gustav Matoš ističući njegovu “savršenu naivnost i gotovo nepogrešiv jezik”.

I Antun Branko Šimić, koji je pazio da ni kao kritik ne ide malen ispod djela, neštedimice hvali autoricu povodom “Priča iz davnine”. Popularnosti djela dosta je pridonio i animirani film Milana Blažekovića i Croatia filma, s jakom marketinškom kampanjom. On je doduše izmjenama radnje pa i imena likova (Crni Štakor, Grga Puh) dio dječje publike maknuo od izvorne knjige, no na tome bi trebali poraditi oni što se brinu o kulturi čitanja. Više se trebalo napraviti i za sam roman, čija se takozvana naivnost, dobrotu i toplina u današnje “žuto” doba čine koliko nasušno potrebnim, toliko i nemogućim.

No, mali stogodišnjak, šegrt koji je odavno položio majstorski ispit, još je vedar i laka koraka, na samom početku svoga vjekovnog literarnoga puta. U tome ga, očito, ništa od navedenog ne može spriječiti. Hlapić je, naime, navikao na duboke hrvatske teškoće. Iz njih je uostalom ponikao i sam, s vrlo malo potpore, uspješno krenuo u svijet.

SINIŠA KEKEZ

Splitski lutkari dostojno obilježavaju blistavi jubilej najpoznatijeg romana za djecu

Gradsko kazalište lutaka Split je predstavom “Čudnovate zgode Šegrta Hlapića”, u režiji

Roberta Waltla, dostojno obilježilo stogodišnjicu nastanka najpoznatijeg hrvatskog romana za djecu. Malo dječje remek-djelo dramatisirala je i songove za predstavu napisala Olja Savičević Ivančević. Učinila je to s poštovanjem i spretno, sačuvavši kostur priče i naglasivši temeljne ideje spisateljice.

Redatelj Waltl se uz pomoć dramaturga Ivica Buljana odlučio za nesvakidašnji likovno-glumački pristup predstavi u kome su sudjelovali: Alin Antunović, Nikša Arčanin, Ivica Beatović, Milena Blažanović, Srđan Brešković, Petar Konkoj, Andrea Majica, Ivan Medić, Marko Petrić, Sanja Vidan i Lara Živolić. Plošne, geometrijske siluete likova i predmeta nalik na dijelove neke goleme dječje slagalice scenografa Siniše Ilića, sudionici predstave koriste poput lutaka, premda im njihova težina i dimenzije nameću sporiju animaciju. Međutim, tu krutost kombiniraju sa živom glumom, pa svaki drveni lik ima svog živahnog dvojnika.

Čistoća stiliziranih, jednostavnih oblika, kao osnovna informacija, u glumi je dobila logičnu nadogradnju. Kostimi Ane Savić Gecan oslonjeni su na kolorit i poneki karakterističan detalj, a dah suvremenosti ali opet odmjerjen i prilagođen djeci donijela je glazba Vojka Vručine iz benda "Dječaci".

Nova predstava GKL-a redateljski, glumački i likovno je čist i uradak dobrog tempa, zanimljiva interpretacija poznatog djela razumljivo je da nipošto nije "zamjena" za čitanje, nego kazališni doprinos stogodišnjoj zasluženoj popularnosti postolarskog šegrta.

J. PARIĆ

- [SCENA](#)
- [Pišite uredniku](#)
- [Pošalji prijatelju](#)
- [Ispiši](#)